

Covid – en rapport från fem länder

Hur många avled under perioden, mot normalt?

Covid-19 relaterade dödsfall: 1070 personer 2020 eller mellan mars 2020 till nyår 2021: 3550 personer.
Färre dödsfall 2019 och 2020 än 2018.
2020 avled 54 645 personer och 2021 avled 57 157 personer.

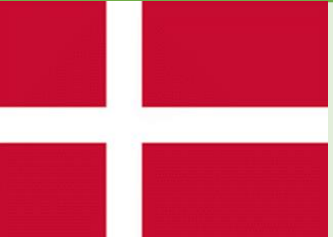
Det var ingen avvikelse från det normala om man ser på längre tid. Det var färre som avled i början för det var mindre om människlig kontakt, men omkring mars 2022 när restriktioner avslutades var fler äldre som avled.

Covid-19 relaterade dödsfall till och med augusti 2022: 3 980 personer.
2020 ingen överdödlighet: 40 611 personer avled (Covid-relaterade dödsfall: 477)
2021 avled 42 002 personer (Covid-relaterade dödsfall: 965). Antalet dödsfall ökade 2021 per 100 000 till 7,8, från historiskt låga 7,5 året innan. Även 2022 avlider fler generellt.

2019: 53 559 döda, inga bekräftade Covid-dödsfall
2020: 55 543 döda, bekräftade Covid-dödsfall 558
2021: 57 659 döda(rekordhögt)
2022 till och med 26 augusti: Covid insjuknade 1,26 milj – Covid-dödsfall totalt 5 577

Snittet under 2016-2019 var 91000 avlidna.
Under 2020 var det ca 98000.
Under 2021 var det ca 92000.

Vilka utmaningar i samband med krisberedskap och beredskap upplevde krematorierna och kyrkogårdsförvaltningarna?

Vi trodde först att vi skulle kunna skjuta upp begravningar och kremeringar. På grund av avsaknaden av kylkapacitet för detta genomfördes dock begravningar och kremeringar med strikta restriktioner för släktingar.

Nästan ingenting. En mycket kort tid var det nästan brist på bobybags.

-
- Hålla reda på den nationella kremeringskapaciteten.
 - Sårbarhet i form av kompetens, driftsäkerhet och tillgång till ytterligare bemanning.
 - Lagstiftningen har inte definierar vem som ansvarar för bårhuskapaciteten i kommunen.

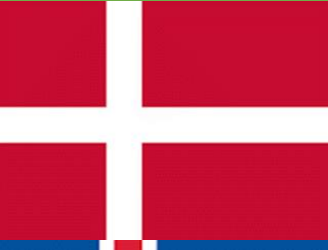

Anvisningar och rekommendationer uppgjordes på nationell nivå i en Corona arbetsgrupp. Domkapitlet skötte förvaltningen i stiftet samt övervakade arbetet lokalt. Det praktiska arbetet lokalt följde lagstadgad beredskapsplan. Kyrkostyrelsen gav direktiv för uppgörandet av beredskapsplanen.

Planer saknades på många håll eller var inte uppdaterade. "Man la rälsen samtidigt som man körde tåget..."

Hur blev begravningsverksamheten involverad i det lokala och nationella krisberedskapsarbetet?

Kyrkodepartementet kontaktade DKL och FDK för att få klarhet i antalet kylplatser samma dag som staten stängde ner landet. Inom kort tillsatte biskop Elof Westergaard en arbetsgrupp med relevanta aktörer, däribland DKL, FDK och FAKK, som snabbt kunde samla in och ge rekommendationer och prata om tolkningar av åtgärder.

Inte vad vi känner till.

KA följde upp begravningsverksamhetens samhällskritiska funktion och skapade flera guider. Kyrkorådet gjorde en vägledning om genomförandet av ceremonier. De lokala förvaltningarna ansvarade att följa lokala/nationella regler och riktlinjer vilket var krävande vid snabba förändringar. Begravningsverksamheten var begränsat involverad i det kommunala beredskapsarbetet.

En utredning över kylförvaringsplatser genomfördes på lokal nivå, fördelades mellan kyrkan samt den lokala hälsovården. Kylkapaciteten räckte till, men i några områden kunde man se en del problem, men de fanns även innan pandemin. Beredskap för att ta i bruk kylcontainers fanns, vid ex. större sjukhus. Kommunen eller staden ansvarar för kylförvaring av de avlidna.

Länsstyrelsen i Stockholm sammankallade en samordningsgrupp med representanter för hela begravningsverksamheten.

Vilka nationella och lokala åtgärder har vidtagits?

I Danmark utfärdades många regler och rekommendationer från Socialstyrelsen, som måste följas. Det fanns få möjligheter att göra lokala anpassningar.

Vad vi känner till var det inte nödvändigt på Island.

Begravning antogs som en samhällskritisk funktion den 19 mars 2020.

[Separata HSE-rutiner med guider för anställda i branschen antogs.](#)

Olika myndigheter gav olika och otydliga direktiv avseende användandet av body-bags.

Kistorna märktes med infektionssymbol.

Personalen uppdelades i mindre arbetslag. Arbetslagen jobbade i skift. Krematoriepersonalen hade minskad kontakt med samarbetspartners och anhöriga. Möten sköttes per distans.

Kapaciteten räckte till men flera krematorier förlängde dock arbetsveckan. Vid serviceavbrott transporterades kistor till närbelägen anläggning. Kapacitetsfrågan väckte dock debatt i media.

Många lokal och regionala initiativ till nätverk för att lösa uppgiften med det saknades nationella direktiv.

Hur många valde bort ceremonin?

Det finns ingen statistik för detta men intrycket är att ceremonier genomfördes med några få undantag.

Det finns ingen statistik för hur många som valde att skjuta upp eller hoppa över ceremonin. Regeringen ändrade dock regler för ceremonierna under pandemin avseende exempelvis deltagarantal. Detta medförde en ökning av livesända ceremonier på webben.

Det finns ingen statistik för detta men vissa ceremonier sköts upp och några hölls inte.

Deltagarantalet vid gravsättningar och ceremonier begränsades. Restriktionerna väckte debatt på nationell nivå. Statsministern tog ställning till deltagarantalet i en tv-sändning. Vissa problem kunde uppstå då det tänkta deltagarantalet överskred ikraftvarande rekommendationer. Som minst rekommenderades endast 6 deltagare.

Oklart!

Utfördes fler urnceremonier än normalt under perioden?

Det finns ingen statistik för detta men intrycket är nej, med några få undantag.

Det kan det vara, men utvecklingen går åt det hållet, särskilt i huvudstadsregionen. Se föregående bild.

Det finns ingen statistik för detta förmodligen några.

Endast ett fåtal kremationer utfördes före gravsättning. Ev.lut-Kyrkans regelverk är rätt klart i frågan, ger inte mycket rum för tolkning. Då det gäller konfessionslösa ceremonier kunde man kanske se en ökning under den värsta pandemitiden. Anhöriga ombads att inte skjuta upp gravsättningar/ceremonier som fick utföras med ett litet antal deltagare som kompletterades med minnestund vid urngravsättningen.

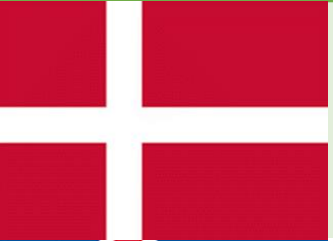
2018: 7%

2019: 8%

2020: 13%

2021: 16%

Vilka förändringar i tid från dödsfall till begravning/ kremering och förändringar i tid från kremering till begravning av urnor har ni sett?

Begravningar ägde rum utan tidsändringar. Ett antal anhöriga valde att skjuta upp urnnedsättningen. Det var mycket utmanande att krav på social distansering och samlingsgränser gjordes över folkmassor. Under en tid innebar det att det fanns fler människor samlade inomhus i kyrkor än utomhus på begravningsplatsen.

Det är svårt att svara på, men traditionellt gravsätts kistan direkt efter ceremonin, men urnor väntar ofta till sommaren med hänsyn till väderleken.

Det finns ingen statistik för detta. Det var utmanande för många att uppleva att få höra att inte alla anhöriga kunde delta i begravningsceremonin

Visning av den avlidna skapade diskussion på fältet för Hälsoskyddsförordningen gav inga klara direktiv. Generellt förbjöds visning av de avlidna. Tiden från ceremonin till urnegravsättning förlängdes (max 1 år från kremation). Finska "specialiteter": Nyland försattes helt i karantän den 26 mars 2020, för 3 veckor.

Liten ökning, men den planade ut under pandemin.

Tack för oss!

Rikke Bommersholdt Nørulf, Danmark
Jóhannes Finnur Halldórsson, Island
Inghild Hareide Hansen, Norge
Mikael Wilen, Finland
Jan-Olov Andersson, Sverige

Hårvad Russnes, Norge